

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 425/2017-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Hargašom, advokátska kancelária, Košická 56, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, základného práva na odôvodnenie rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 a základného práva na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Pezinok č. k. 6 C 221/2009-556 z 3. septembra 2014, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 Co 170/2014-614 z 31. mája 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 209/2016 z 25. januára 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, základného práva na odôvodnenie rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 a základného práva na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C 221/2009-556 z 3. septembra 2014, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 170/2014-614 z 31. mája 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 209/2016 z 25. januára 2017.

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľ uviedol, že v konaní o rozvod manželstva vedeného pred okresným súdom, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 6 C 221/2009 a v ktorom on vystupoval na strane žalovaného, žiadal zveriť dieťa do svojej osobnej starostlivosti, čo mu bolo vyhovené aj rozhodnutím o dočasnej úprave styku matky a dieťaťa do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Sťažovateľ tvrdí, že mu okresný súd v tomto konaní „odňal právo na právne zastúpenie (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR), právo konať pred súdom (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 47 ods. 2 Ústavy SR) a právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR), čím prišlo k neprimeranému zásahu do práv sťažovateľa, ktorý si nemohol v súdnom konaní uplatniť riadne svoje práva a nemohol sa vyjadriť ku všetkým skutočnostiam“. Konanie vyústilo do rozsudku č. k. 6 C 221/2009-556 z 3. septembra 2014. Okresný súd vo výroku tohto rozsudku uviedol:

„Súd manželstvo účastníkov konania navrhovateľky [REDAKOVANÉ],
rod. [REDAKOVANÉ] a odporcu [REDAKOVANÉ], uzavreté dňa... zapísané v knihe
manželstiev..., rozvádza.

Súd na čas po rozvode manželstva účastníkov konania zveruje maloletého [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] do osobnej starostlivosti otca.

Matka je povinná prispievať na výživu maloletého [REDAKOVANÉ] sumou 130 € mesačne,
ktorú sumu je matka povinná zasielať k rukám otca vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred.

Zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok sú oprávnení obaja rodičia.

Matka maloletého je oprávnená stýkať sa s maloletým [REDAKOVANÉ],
nar. [REDAKOVANÉ] nasledovne:

- každý párny týždeň v mesiaci kalendárnom roku od stredy 16:30 hod. do stredy
nepárneho týždňa v mesiaci v kalendárnom roku do 08:00 hod.,

- každý párny kalendárny rok od 23.12. od 18:00 hod. do 25. 12. do 14:00 hod...

Obaja rodičia sú povinní bezodkladne a pravdivo informovať sa navzájom
o zdravotnom stave maloletého a o všetkých ďalších dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa
maloletého.

Účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

O náhrade trov štátu súd rozhodne samostatným uznesením.“

Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie.

V odvolaní napadol výrok o rozvode manželstva a v doplnení odvolania aj výrok,
ktorý sa týkal úpravy styku dieťaťa s matkou, pretože okresný súd nerešpektoval
rozhodnutie okresného súdu, ktorým bol upravený jeho styk s dieťaťom do rozvodu
manželstva sp. zn. 12 P 436/2009 z 23. októbra 2012. Okresný súd a ani krajský súd
žiadnym spôsobom nezaujali stanovisko k uvedenému rozsudku, pohnútkam, ktoré viedli
k zvereniu maloletého do osobnej starostlivosti otca podľa uvedeného rozsudku,
a k skutkovému stavu, ktorý viedol k rozhodnutiu v danej veci.

Krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 170/2014-614 z 31. mája 2016 rozsudok
okresného súdu potvrdil.

Podľa sťažovateľovho názoru okresný súd, ako aj krajský súd mali pri rozhodovaní
veci prihliadnuť na záujmy dieťaťa a skutočnosť, že sa o dieťa osobne staral niekoľko

rokov. Okresný súd a ani krajský súd nepoukázali na skutkový stav, ktorý by odôvodňoval potrebu striedavej osobnej starostlivosti podľa rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 C 221/2009 z 3. septembra 2014.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu 22. augusta 2016 podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 209/2016 z 25. januára 2017 dovolanie odmietol.

Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd odmietol dovolanie iba z dôvodu neprípustnosti podľa § 76 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, pričom dovolanie podal aj proti výrokom, ktoré sa týkali úpravy styku maloletého a matky. Vo svojom doplnení odvolania vyslovene uvádzal, že podáva dovolanie aj z dôvodu výroku o úprave styku dieťaťa, pričom dovolací súd sa touto časťou dovolania vôbec nezaoberal.

Sťažovateľ je toho názoru, že rozhodnutím okresného súdu č. k. 6 C 221/2009-556 z 3. septembra 2014, rozhodnutím krajského súdu č. k. 11 Co 170/2014-614 z 31. mája 2016 a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 209/2016 z 25. januára 2017 došlo k porušeniu ním označených práv.

Navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezhom:

„1. Základné práva sťažovateľa, fyzickej osoby [REDAKOVANÉ] .. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, na odôvodnenie rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy SR v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, rozhodnutím Okresného súdu Pezinok zo dňa 03.09.2014, sp. zn.: 6C/221/2009, č. k.: 6C/221/2009-556, rozhodnutím Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 05. 2016, sp. zn.: 11Co/170/2014, č. k.: 11Co/170/2014-614 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 01. 2017, sp. zn.: 7Cdo/209/2016 boli porušené.

2. Rozhodnutie Okresného súdu Pezinok zo dňa 03. 09. 2014, sp. zn.: 6C/221/2009, č. k.: 6C/221/2009-556, rozhodnutie Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 05. 2016,

sp. zn.: 11Co/170/2014, č. k.: 11Co/170/2014-614 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 01. 2017, sp. zn.: 7Cdo/209/2016 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,00 Eur.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 312,34 Eur.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol alternatívne v prípade, ak bude toho názoru, že nie je možné zrušiť výrok o rozvode manželstva:

„1. Základné práva sťažovateľa, fyzickej osoby [REDAKOVANÉ]... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, na odôvodnenie rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy SR v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, rozhodnutím Okresného súdu Pezinok zo dňa 03.09.2014, sp. zn.: 6C/221/2009, č. k.: 6C/221/2009-556, rozhodnutím Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 05. 2016, sp. zn.: 11Co/170/2014, č. k.: 11Co/170/2014-614 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 01. 2017, sp. zn.: 7Cdo/209/2016 boli porušené.

2. Rozhodnutie Okresného súdu Pezinok zo dňa 03. 09. 2014, sp. zn.: 6C/221/2009, č. k.: 6C/221/2009-556, rozhodnutie Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 05. 2016, sp. zn.: 11Co/170/2014, č. k.: 11Co/170/2014-614 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 01. 2017, sp. zn.: 7Cdo/209/2016 okrem výroku o rozvode manželstva sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150.000,00 Eur.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 312,34 Eur.“

Sťažovateľ podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) žiada *„o odklad vykonateľnosti právoplatných rozhodnutí: rozsudok Okresného súdu Pezinok zo dňa 03. 09. 2014, sp. zn.: 6C/221/2009, č. k.: 6C/221/2009-556; Krajského súdu Bratislava zo dňa 31. 05. 2016, sp. zn.: 11Co/170/2014, č. k.: 11Co/170/2014-614“*.

Sťažovateľ žiadosť o odklad vykonateľnosti zdôvodňuje tým, *„že konaním všeobecných súdov Slovenskej republiky prišlo k závažným zásahom do práv sťažovateľa, ktorému bola odňatá možnosť konať pred súdom, nemohol sa vyjadriť ku všetkým skutočnostiam a rozhodlo sa bez prihliadnutia na jeho názor, pričom ak by si mohol v konaní riadne uplatniť svoje práva, tak by s najväčšou pravdepodobnosťou neprišlo k rozvodu manželstva a k úprave styku dieťa v rozsahu, v akom o tom rozhodol Okresný súd Pezinok“*.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Na rozhodnutie o časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 6 C 221/2009 a jeho rozsudku z 3. septembra 2014, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je v tejto časti vylúčená právomoc ústavného súdu. Sťažovateľ právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu aj využil a odvolanie podal.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

2. Sťažovateľ tiež namietal, že rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co 170/2014-614 z 31. mája 2016, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o rozvode manželstva a úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom po rozvode manželstva, došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu, základného práva na odôvodnenie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 ústavy v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy.

V rámci námietky porušenia základného práva na zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľ uviedol, že sťažnosťou doručenu 15. decembra 2011 žiadal, aby zákonný sudca vo veci postupoval zákonným spôsobom a riadne viedol súdne konanie. Na základe tejto sťažnosti zákonná sudkyňa

žiadala o vylúčenie z konania, a to bez akýchkoľvek relevantných dôvodov, keďže ako dôvod uviedla podanie návrhu na disciplinárne konanie zo strany odporcu, „*neustále ataky zo strany odporcu*“ a „*zастраšenie rôznymi formami, či už použitím nahrávky z pojednávania*“. Ani jeden z uvedených dôvodov nie je podľa sťažovateľa spôsobilý na to, aby bol zákonný sudca vo veci vylúčený, keďže tieto dôvody nezakladajú žiadny subjektívny predpoklad na to, aby zákonný sudca rozhodol v prospech alebo neprospech sťažovateľa.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu, základného práva na odôvodnenie rozhodnutia podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a základného práva na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 ústavy v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy krajským súdom sťažovateľ osobitne neodôvodnil, obmedzil sa na konštatovanie, že „*vo svojich podaniach poukázal na viaceré procesné pochybenia Okresného súdu Pezinok a rovnako na porušenie práv garantovaných v Ústave SR,... Krajský súd Bratislava rozsudok č. k. 11Co/170/2014-614 Okresného súdu Pezinok potvrdil*“. Podľa sťažovateľa krajský súd vo veci urobil identickú chybu ako okresný súd, keď v rozsudku uviedol: „*Ako prvoradá je potrebné konštatovať, že odporcom namietaná okolnosť odňatia možnosti konať pred súdom tým, že súd prvého stupňa pojednal a rozhodol vec v jeho neprítomnosti v priebehu pojednávania nariadeného na deň 03. 09. 2014 nie je dôvodná.*“

Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že „*právo na právnu pomoc mu nebolo v čase pojednávania dňa 3. septembra 2014 právoplatne odňaté a rozhodnutie nebolo ani vykonateľné, čo si nevšimol ani krajský súd a teda neposúdil vec v zmysle Ústavy SR a právneho poriadku SR, čím svojím konaním rovnako porušil vo vzťahu k sťažovateľovi čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, pretože potvrdil nezákonné konanie Okresného súdu Pezinok a vo veci neurobil adekvátnu nápravu, t. j. nezrušil rozsudok Okresného súdu Pezinok a nevrátil vec na ďalšie konanie z dôvodu vážnych procesných pochybení, ktorých sa dopustil Okresný súd Pezinok.*“

Krajský súd Bratislava konštatuje na strane 8 rozsudku skutočnosti, ktoré nevyplývajú zo spisu, najmä Krajský súd Bratislava nezohľadnil, že sťažovateľ

na skutočnosť, že nemá právneho zástupcu a chce byť vo veci zastúpený advokátom poukázal už dňa 12. 10. 2012, na čo Krajský súd Bratislava vôbec neprihliadol a vôbec takúto skutočnosť v odôvodnení rozsudku neuviedol.“. Sťažovateľovi sa preto „záver Krajského súdu Bratislava javí ako záver, ktorý je v priamom rozpore s obsahom spisu a v priamom rozpore s právnym a skutkovým stavom dňa 03. 09. 2014, kedy podľa názoru sťažovateľa prišlo k závažnému zásahu do jeho práv garantovaných Ústavou SR.“.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, II. ÚS 290/2015).

V prvom rade ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné,

a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04, II. ÚS 290/2015), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04, II. ÚS 290/2015). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná

odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Obdobne na judikatúru EŠLP poukázal ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 290/2015 z 30. apríla 2015.

V kontexte so sťažovateľovými tvrdeniami ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ktorým v celom rozsahu potvrdil rozsudok okresného súdu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol najmä:

„1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu nebolo vydané v konaní postihnutou niektorou z procesných väd uvedených v § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p., t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde sa konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným, odvolací súd po posúdení okolností prejednávanej veci dospel k záveru, že konanie súdu prvého stupňa netrpí vadou uvedenou v ust. § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p., ktorou odporca odôvodňoval svoje odvolanie.

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania odníma tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu, ktorá je z hľadiska § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zaviniť súd svojim procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla vždy účastníkovi konania odnímajú, možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelné uplatnenie alebo bránenie práva proti druhému účastníkovi.

Ako prvoradá je potrebné konštatovať, že odporcom namietaná okolnosť odňatia možnosti konať pred súdom tým, že súd prvého stupňa prejednal a rozhodol vec v jeho neprítomnosti v priebehu pojednávania nariadeného na deň 3. 9. 2014 dôvodné.

Podľa §119 ods.1, 2, 3 O. s. p. pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Účastník, ktorý navrhuje odročenie pojednávania, musí súdu oznámiť dôvod na odročenie pojednávania bez zbytočného odkladu, po tom, čo sa o ňom dozvedel alebo odkedy sa o ňom mohol dozvedieť, alebo s prihliadnutím na všetky okolnosti ho mohol predpokladať. Návrh na odročenie pojednávania obsahuje najmä:

- a) dôvod, pre ktorý sa navrhuje odročenie pojednávania,*
- b) deň, keď sa účastník o dôvode dozvedel,*
- c) ak je to možné, uvedenie elektronickej adresy, telefaxu alebo telefónu, na ktoré súd bezodkladne oznámi, ako návrh posúdil.*

Ak je dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musí obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní. Za takéto vyjadrenie sa považuje vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že účastník alebo jeho zástupca nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu so zúčastniť pojednávania.

Odvolačí súd v nadväznosti na citované zákonné ustanovenia poznamenáva, že účastník konania, ktorý navrhuje odročenie pojednávania, musí súdu oznámiť túto skutočnosť bez zbytočného odkladu po tom, čo sa dozvedel o dôvode na odročenie pojednávania, prípadne odkedy sa o ňom mohol dozvedieť alebo ho mohol s prihliadnutím na všetky okolnosti predpokladať. Zákon zároveň ustanovuje náležitosti, ktoré musí obsahovať návrh na odročenie pojednávania. V prvom rade to musí byť dôvod, pre ktorý žiada účastník pojednávanie odročiť, ďalej musí uviesť dátum, kedy sa o tomto dôvode dozvedel. Tento údaj je pre súd potrebný z toho dôvodu, aby vedel posúdiť, či účastník oznámil súdu dôvod na odročenie pojednávania bez zbytočného odkladu. V prípade, ak je dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musí obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav účastníka alebo jeho zástupcu neumožňuje účasť na pojednávaní.

Z obsahu spisu vyplýva, že odporca písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa dňa 28. 8. 2014 požiadal o ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaní nariadenom na 3. 9. 2014 a súčasne požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu, že Ústava SR mu ako účastníkovi súdneho konania garantuje právo zvoliť si a nechať sa zastupovať právnym zástupcom. Zároveň súd požiadal postupom podľa § 30 O. s. p. o ustanovenie advokáta pri súčasnom konštatovaní, že v danej veci mu bola Centrom právnej pomoci už právna pomoc priznaná. Ustanovený advokát... sa rozhodol jednostranne ukončiť jeho zastupovanie výpoveďou plnomocenstva zo dňa 28. 9. 2012 a dňa 8. 10. 2012 mu bola právna pomoc Centrom právnej pomoci odňatá. Proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonnej lehote odpor (odvolanie), o ktorom Krajský súd v Bratislave ešte nerozhodol.

Za daného stavu, kedy súd prvého stupňa vec prejednal v neprítomnosti odporcu a vo veci v priebehu pojednávania nariadeného na deň 3. 9. 2014 rozhodol (§ 101 ods. 2 O.s.p.) nedal tým možnosť odporcovi konať pred súdom a realizovať mu zákonom priznané procesné práva. Dôvody, ktorým odporca odôvodnil svoje ospravedlnenie na nariadenom pojednávaní súdu prvého stupňa neobstoja. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že odporcovi bol rozhodnutím Centra právnej pomoci... zo dňa 16. 2. 2012 priznaný nárok na právnu pomoc a určený advokát na jeho zastupovanie v právnej veci o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností vedenom na Okresnom súde v Pezinku pod sp. zn. 6 C 221/2009. Následne dňa 18. 6. 2012 Centrum právnej pomoci vydalo rozhodnutie o zmene určeného advokáta. Dňa 8. 10. 2012 Centrum právnej pomoci vydalo rozhodnutie o odňatí nároku na poskytovanie nároku na poskytnutie právnej pomoci (§ 14 ods. 1 písm. a) nakoľko zo strany odporcu došlo k nesúčinnosti s určeným advokátom. Odporca sa proti rozhodnutiu odvolal a konanie vedené na Krajskom súde v Bratislave pod. sp. zn... nebolo v čase nariadeného pojednávania (t. j. 3. 9. 2014) právoplatne skončené. V priebehu odvolacieho konania bolo zistené, že Krajský súd v Bratislave napadnuté rozhodnutie Centra... zrušil a vrátil Centru na ďalšie konanie. Rozhodnutím Centra zo dňa 10. 6. 2015... bol na zastupovanie odporcu v predmetnej veci určený advokát [REDACTED]...

Poukazujúc na uvedené je odvolací súd toho názoru, že ak účastník konania po dvoch rokoch konania bez právneho zástupcu žiada odročiť už určený termín pojednávania v súvislosti s voľbou svojho právneho zástupcu, a to niekoľko dní pred týmto

termínom, aj keď mal predtým dostatočný priestor na voľbu právneho zástupcu, ním uvádzané dôvody odročenia bez ďalšieho nemožno považovať za dôležitý dôvod v zmysle § 119 O. s. p. Nie je možné zohľadniť, že dané konanie sa dotýka tzv. statusových otázok účastníkov konania, ktoré nie sú právne zložité, ale pri ktorých je nutné postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná.

2. Podľa ust. § 23 ods. 1, 2, 3 Zákona o rodine môže súd na návrh niektorého z manželov manželstvo rozviesť, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne rozvrátené... manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia. ...

... V posudzovanom prípade súd prvého stupňa v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci návrhu na rozvod manželstva vykonaným dokazovaním riadne zistil skutkový stav vecí, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj dostatočne odôvodnil. Z odôvodnenia rozhodnutia splňajúceho zákonné náležitosti predpísané § 157 ods. 2 O. s. p. presne, zrozumiteľne a určite vyplývajú v logickej nadväznosti a hodnotiacou väzbou k jednotlivým dôkazom skutkové zistenia, ktoré v súhrne vytvárajú skutkový nálež súdu, t. j. jednoznačný a nepochybný záver o vážnom narušení a trvalom rozvrátení vzťahov medzi manželmi, ktorých manželstvo už dlhodobo od roku 2009... neplní svoj účel a i dôvodoch rozvratu aj dôvodoch rozvratu manželstva účastníkov. Vzhľadom na uvedené potom nie je možné priznať úspech ani odvolacej námietke vyplývajúcej z obsahu odvolania o neúplnom zistení skutkového stavu nevykonaním dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 205 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) a o existencii inej vady, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O. s. p).

V nadväznosti na zhodnotenie všetkých v konaní zistených skutočností vo vzájomnej súvislosti je potrebné dôjsť k záveru, že zákonné podmienky predpokladané v ust. § 23 Zákona o rodine sú v tomto prípade dané...“

V ďalšom krajský súd podrobne odôvodnil, prečo okrem rozvodu manželstva potvrdil aj ďalšie výroky okresného súdu (vyživovaciu povinnosť matky, ako aj úpravu jej styku s maloletým synom).

Ústavný súd sa plne stotožňuje so záverom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, v ktorom zaujal stanovisko k námietke sťažovateľa, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedol, že *„právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, alebo o nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V posudzovanom konaní, v ktorom prvostupňový súd zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery a aplikoval správny právny predpis, namietaná vada konania nebola odvolacím súdom zistená.“*

Ústavný súd konštatuje, že táto argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré upravujú práva a povinnosti rodičov k maloletým deťom po rozvode manželstva a inštitút výchovných opatrení. Závery krajského súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené ani za arbitrárne. Je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Na základe uvedeného ústavný súd, poukazujúc na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom (III. ÚS 3/97, II. ÚS 141/04), dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na manželstvo podľa čl. 41 ods. 1 ústavy v spojení s právom na ochranu pred neoprávneným zásahom

do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľ namietal porušenie ním označených práv aj uznesením najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 209/2016 z 25. januára 2017, ktorým odmietol jeho dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 11 Co 170/2014 z 31. mája 2016.

V odôvodnení uznesenia najvyšší súd okrem iného uviedol:

« Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

Všeobecným predpisom upravujúcim civilný proces je CSP. Tento kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (viď najmä § 419 až § 457 CSP); v § 76 a § 77 CMP je obsiahnuté osobitná úprava niektorých ustanovení o dovolaní. ...

V zmysle zásady „lex specialis derogat generalis“ (zvláštny zákon má prednosť pred všeobecným zákonom) sa musí špeciálna právna úprava použiť vtedy, ak sú splnené podmienky pre jej použitie. Naopak, ak nie sú splnené podmienky aplikácie zvláštnej právnej úpravy, musí postupovať podľa všeobecnej úpravy. Uvedená zásada nepripúšťa žiadne výnimky, preto ak sú dané podmienky pre aplikáciu osobitnej úpravy, treba ju použiť bez ohľadu na to, ktorá z úprav je priaznivejšia alebo výhodnejšia pre ten-ktorý subjekt.

Rozhodovacia prax najvyššieho súdu ešte pred 30. júnom 2016 dospela k záveru, podľa ktorého tzv. vada zmätočnosti (§ 237 O. s. p.) nezakladá prípustnosť dovolania proti

rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené (vid' R 59/2006). Favorizoval sa tu záujem na zachovaní stavu právnej istoty a nezmeniteľnosti rozhodnutí, po ktorých mohlo dôjsť k vzniku nových rodinných vzťahov. Pri prijímaní tohto záveru bola zohľadnená tiež rovina historická – ani pred rokov 1992 nebola totiž prípustná sťažnosť pre porušenie zákona proti rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je (§ 236 ods. 3 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku v znení do 1. januára 1992).

V zmysle § 76 CMP dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania. ...

Ustanovenie § 76 CMP, ktoré treba považovať za osobitné ustanovenie vo vzťahu k (všeobecnej) úprave dovolania obsiahnutej v CSP, jednoznačne stanovuje prípady, v ktorých dovolanie nie je prípustné, a to ani z dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania, ktoré inak upravuje všeobecný procesný predpis.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že prípustnosť dovolania odporcu podaného po 1. júli 2016 proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, je v zmysle § 76 CMP vylúčená a nemôžu ju založiť ani prípadné procesné vady konania uvedené v § 420 CSP. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu podľa § 447 písm. c/ CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné odmietol, a to bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že pri posudzovaní práva na spravodlivý proces je potrebné zohľadniť aj možnosť účastníka korigovať nesprávny postup súdu. Aj v prípade posudzovania „odňatia možnosti konať pred súdom“ podľa § 237 písm. f/ O. s. p. súd zohľadňoval procesnú zodpovednosť strán sporu. Podľa vtedajšej judikatúry dôvodom dovolania nemôže byť akékoľvek odňatie možnosti konať pred súdom; súdna prax zaujala k tejto otázke zužujúci výklad. „Podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (R 39/1993)“. V danom prípade vo svojom riadnom opravnom prostriedku odporca,

už v právnom zastúpení, využil možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie, a to vyjadrením sa nielen k vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, ale aj k tvrdeným procesným vadám.»

Ústavný súd napadnuté uznesenie preskúmal a konštatuje, že najvyšší súd svoj výrok o odmietnutí dovolania náležite odôvodnil, použijúc pri tom relevantnú právnu úpravu.

Podľa názoru ústavného súdu námietky sťažovateľa preto neindikujú žiadne pochybenie zo strany najvyššieho súdu, ktoré by umožnilo ústavnému súdu po prijatí sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu tohto súdu dospieť k záveru, že by ním mohli byť porušené sťažovateľom označené základné práva, preto ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2017